

Voditeljeva naročila

Studentovsko glasilo »Straža« v viharju prinaša na uvodnem mestu naslednje vodilne misli pokojnega dr. Antona Korošca za naše politično in drugo delo.

Povsod Boga! Proč z liberalnimi in marksističnimi frazami, ki so tuje našemu narodu!

Brez moralne obnove v Bogu ne bo rešitve iz gospodarskega in socialnega kaosa. Delujmo zato v tem oziru s Katoliško akcijo!

Vero v družine, šole, literaturo in vse javno življenje!

Izpovedujmo v pisavi in govoru vselej svoje katoliško naziranje; ne bodimo bojazljivi!

Skrbimo za čisto slovensko ozemlje ob avstrijski, madžarski, italijanski meji!

Preprečujmo povsod — v vseh panogah — tujerodno ekspanzijo na slovenskem ozemlju!

Potenciranje slovenske narodne zavesti in kulture v obrambo proti nevarnostim tujenarodnih navalov!

Družine naj bodo ognjišča narodne, kakor tudi katoliške zavesti!

Držeč se smernic, podanih v papeževih okrožnicah, se izrekamo za korporativni družabni in gospodarski red osnovan na krščanskem organskem pojmovanju družbe, da se zjamči interes skupnosti in svoboda osebnosti.

Izrekamo se za vodstvo narodnega gospodarstva v kmetijstvu, obrtništvu in industriji.

Čuvajmo naše zadržanost, skrbimo za njegovo idealnost in za njegovo razširjanje, da bo lahko prevzelo naloge korporativnega gospodarskega reda!

Ne izogibajmo se potrebnih socializacij!

Obsojamo kapitalistični in komunistični gospodarski red!

Odklanjamo totalitetno ureditev države, izoblikovano v komunizmu in fašizmu, ki odvzema ostalim družabnim edinicam in poedincem vsako avtonomijo in svobodo!

Dovedimo socialno pravičnost in socialno ljubezen v človeški družbi do popolne zmage!

Ne nergajmo, ne podirajmo, ampak gradimo!

Proč z nergači iz naših vrst!

Govor angleškega ministrskega predsednika o vojnem položaju:

„Treba se bo pripraviti na leto 1943 in 1944...“

London, 20. decembra. Reuter. Na včerajšnji seji poslanske zbornice je predsednik vlade Churchill razložil vojaški položaj in med drugim dejal: V libijski puščavi napadamo utrdbo in mesto Bardio z močnimi četami, ki se stalno povečujejo. Imam dosti razlogov, da verujem, da se položaj ugodno razvija. Prepričan sem, da je število 30.000 italijanskih ujetnikov daleč pod dejanskim številom. 16. decembra zvečer ni britanska vojska imela niti tisoč mrtvih in ranjenih, če vštajem tu ne samo britanske čete, temveč tudi indijske in imperialne čete, kar je zelo zadovoljivo. 31.546 italijanskih vojakov in 1626 častnikov je že v jetniških taborih, več tisoč pa jih koraka po puščavi tja.

Zajeli smo 100 nedotaknjenih topov in 50 nedotaknjenih tankov. Italijanski vojak se je v zgodovini vedno hrabro boril, to pot pa se mi zdi,

da ni z vsem srcem v vojni, kar priča primer, da je cela divizija mirno položila orožje. Mi nismo iskali vojne s tem narodom, marveč njegovega prijateljstva. Ofenzive še ni konec, a treba je vse prepuštili generalnemu štabu. Veliki Britaniji moramo organizirati zelo močno vojsko ne samo za obrambo tega otoka, temveč tudi za to, da bi mogli začeti z akcijami na drugih bojiščih in da bi mogli organizirati veliko vojsko, ki bo oskrbljena s prvovrstnim orožjem. Leta 1941 bomo mi odlično oboroženi narod in to nam bo dalo možnosti, katerih dosedaj nismo imeli. Treba je delati naprej, treba je misliti na leto 1943 in 1944. Nočem reči, da bo vojna tedaj še trajala, toda razmere bodo takšne, da je treba vsaj za industrijo in poljedelstvo gledati leta in leta naprej. Nepravilno bi bilo, če bi mislili, da je največja nevarnost že minila. Zimski čas daje napadalcem

nekatero prednost. Če bi naša opreznost popustila, bi bila ta neopreznost enaka zločinu. Višina izgub na morju je še zmerom takšna, da ni treba izgubiti miru. Vzdrževanje pomorskih poti čez Atlantik, moramo smatrati kot prvo vojno nalogo, katero moramo izpeljati.

Maša zadušnica za dr. Korošcem

Danes zjutraj je bila v frančiškanski cerkvi slovesna zadušnica. Mašo jebral univ. prof. dr. Lukman. Na koru je pel frančiškanski cerkveni pevski zbor. Maše zadušnice za dr. Korošcem se se je udeležilo zelo veliko ljudi, tako, da so prisotni vsi cerkev napolnili. Med prisotnimi je bilo opaziti tudi mnogo pokojnikovih prijateljev in drugih odličnikov.

Prva uradna pot predsednika dr. Kulovca v Belgrad

Ljubljana, dne 20. dec.

Novi predsednik banovinskega odbora naše stranke, senator g. dr. Fr. Kulovec, je s snenim vlakom odpotoval v družbi bana g. dr. M. Natlačenca, prvič v novem političnem svolstvu v Belgrad. Na postaji se je za odhod vlaka zbrala skupina njegovih mlajših prijateljev, ki so mu ob odhodu zaželeli vso srečo pri težkem in odgovornem delu za slovenski narod, katero bo moral opravljati v prestolnici in doma.

Vesti 20. decembra

Na italijanski uradnih mestih znova preklicujejo vsa poročila o tem, da bi bili v Abesiniji izbruhili upor domačinov proti italijanskim oblastem, javlja nemški poročevalski urad iz Rima.

V času ene najhujših kriz, ki jih je Italija v stoletjih preživela, se zdaj približuje predvideni konec revolucije črnih sraj. Današnja vojna pomeni, bolj kakor katerakoli druga, zmago, ki jo je italijanski narod trdno odločen dobiti, pravi spomenica zveze italijanskih bivših bojevnikov, poslana Mussoliniju z zborovanja v Rimu.

Prva ameriška »leteča trdnjava« se je razbila ob poskusnem poletu nad osrednjimi predeli Združenih držav. Pri tem je izgubilo življenje deset častnikov.

Posebni odposlanec ameriškega vojnega ministrstva v Angliji, polkovnik Donovan, je bil sprejet pri predsedniku angleške vlade Churchill, čeprav so v Ameriki in v Angliji prej govorili, da nima Donovan nobene službene naloge.

Anglija je vzela v najem 19 velikih nemških parnikov, ki so bili zatekli v pristanišča holandske Indije, pa so jih Holandci ob splošnem nemškem vstopu zasegli kot vojni plen.

Angleški poslanec Johns je v zbornici vložil vprašanje o tem, ali je bivši angleški poslanik v Združenih državah Lohian umrl naravne smrti, ali je bil zastrupljen. Lohian je bil tisti, ki je pripravil ameriško javno mnenje in politiko, da v toliki meri podpirata Anglijo.

»Fašistovska stranka je primorana začeti boj proti tistim, ki širijo netočne govorice. Treba bo začeti s čiščenjem v srednjem stanju,« pravi »Regime Fascista«. »Tudi v tej vojni kaže srednji stan spet nedovoljene nagone. Postavlja se kot sovražnik domovine,« piše »Lavoro Fascista«. »Fašistovski oddelki so dobili zapoved, da store odločne korake proti razlagalcem sedanjih dogodkov na bojišču in doma ter proti tistim, ki širijo malodušje,« poroča bivši glavni tajnik fašistične stranke Farinacci. — »Popolo di Roma« piše: »Čas je, da fašistovska stranka neusmiljeno čisti notranjo fronto od izdajalcev, preplašenih ljudi in malodušnežev.«

Bivši predsednik Finske - umrl

Helsinki, 19. decembra. DNB. Bivši predsednik finske republike Kallio je danes umrl zadet od srčne kapi. Umrl je, ko je ravno odhajal z doma.

Bivši predsednik Kallio je umrl ravno na dan po volitvi novega predsednika, ki naj bi bil hudo bolnega Kallia zamenjal. Za novega predsednika je bil včeraj z veliko večino izvoljen dosedanjí ministrski predsednik Risto Ryti.

Novi državni poglavar je snoči ob 22.30 sporočil po radiu finskemu ljudstvu novico o smrti bivšega predsednika. V globoki žalosti se finski narod klanja pred to težko izgubo, je rekel Ryti, ker je Kallio volil državne zadeve v najtežjih trenutkih, zlasti med sovjetskim napadom in je izvajal tedaj pametno in trezno politiko.

V vseh javnih prostorih in zabaviščih so bile takoj prekinjene vse predstave.

Odprava carinskih meja med Nemčijo in Holandijo

Berlin, 20. decembra. Stefani: V zvezi z odpravo carinskih meja med Nemčijo in Nizozemsko se je izvedelo, da ta ukinitve še ne pomeni uvedbo carinske zveze, ampak samo izvajanje svobodne izmenjave blaga.

Nova poročila o nemški vojski v Italiji

Po ameriških vesteh, naj bi nemška letala dovažala ojačenja v Albanijo

London, 20. dec. o. Reuter poroča: Po poročilih iz italijanske meje prihajajo nove nemške čete v Italijo. Njihovo število naj bi znašalo 5—6 divizij. V odločujočih angleških krogih niso do sedaj dobili o prihajanju nemške vojske nobenega zanesljivega potrdila. Poročila o tem so iz ameriških virov. Tudi ni potrdila za vesti, da bi bilo že 30.000 nemških vojakov v Afriki pod vrhovnim poveljstvom nemškega voditelja za kolonialno politiko generala v. Eppa, kakor to poroča new-

yorški »Journal American«. V odločujočih angleških krogih sodijo, da je treba vse te vesti sprejemati z največjim pridržkom.

Newyork, 20. dec. o. Snočni newyorški tisk prinaša pod velikimi naslovi poročilo »Associated Pressa« iz Struge ob jugoslovansko-albanski meji, da nemška prevozna letala v velikem številu dovažajo v Albanijo italijanska ojačenja. Ta letala je Hitler poslal na Mussolinijevo prošnjo. Potrjujejo se vesti, da so tudi nemške čete že v Italiji.

Ameriške napovedi o bližnjem spopadu med Nemčijo in Sovjeti

Boston, 20. decembra. o. »United Press: Bostonški dnevnik »Cristian Science Monitor« prinaša članek svojega dolgoletnega dopisnika iz Sofije Markata, ki je znana osebnost v bolgarski prestolnici. Markat piše, da je treba v kratkem pričakovati spopada med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo. Eden vojnih ciljev Nemčije je tudi obračun s Sovjetsko Rusijo, ne zato ker je komunistična, temveč, ker jemlje Nemčiji njen naravni življenjski prostor. Navzlic vsem zunanjim znamenjem, razmerje med Nemčijo in Sovjeti ni dobro, o čemer priča vsa hujša komunistična propaganda v Bolgariji. Ta propaganda ni toliko revolucionar-

nega značaja, temveč je v prvi vrsti naperjena proti Nemčiji in njenim načrtom z Bolgarijo. Drugi dokaz pa so nedavna odkritja o pripravljanju komunistične vstaje v Rumuniji, glede katere je bilo uradno rečeno, da jo je Nemčija zasedla s privolitvijo Rusije. Tretji dokaz so nagle sovjetske oboroževalne priprave na spodnji Donavi, kjer ima Rusija zbranega že precej rečnega vojnega ladjeva.

Iz Sofije poročajo, da tam v velikih množinah dele letak, na katerem je ponatisnjen ta Markatov članek.

Vojna v Afriki:

Nadaljevanje boja za obkoljeno Bardio

Nekje v Italiji, 20. decembra. Stefani: Službeno sporočilo št. 195 glavnega stana italijanskih oboroženih sil se glasi. V severni Afriki se nadaljuje boj okrog Bardije, odkoder poročajo o pomembnem zbiranju sovražnikovih mehaniziranih enot. Nekateri teh oddelkov so bili predmet uspešnega protinapada, ko so poskušali približati se mestu. Naši letalski oddelki so učinkovito bombardirali sovražnikove mehanizirane enote.

Kairo, 20. decembra. Reuter: Po nekem neuradnem poročilu so se italijanske čete včeraj

zelo močno upirale in se borile z zankami za tanke, s spretno razmeščenimi topovi in minami. Angleško vrhovno poveljstvo je vse svoje sile zbralo okli Bardije. Boji se razvijajo zadovoljivo.

Italijanske čete — dve diviziji — v Bardiji so v kočljivem položaju, ker so obkoljene ter jim zaradi vedno novih angleških ojačenj grozi nevarnost, da se sploh ne bodo mogle rešiti iz angleškega železnega obroča. Zdi se, da so prednji oddelki pretrgali zvezo po cesti med Bardio in Tobruk, kamor se Italijani umikajo.

54. dan vojne med Italijo in Grčijo:

Umik izpred Klisure in Tepelenija

Nekje v Italiji, 20. dec. o. Stefani poroča: Včerajšnje italijansko vojno poročilo pravi o bojih v Albaniji:

Na grškem bojišču delovanje topništva na odseku devete armade. Naše pomorske enote so včeraj učinkovito bombardirale sovražnikove naprave v pristanišču Licosa. Naši letalski oddelki so bombardirali sovražnikova zbirališča blizu Argirokastro ter pri Margoni in Coloniji.

Atene, 20. dec. o. Reuter: Uradno poročajo, da so grške čete zasedle vse višine in obvladajo Klisuro ter da obstreljujejo mesto. Italijanske čete, ki so branile okolico Tepelenija, so zapustile svoje položaje in so bežale proti severu. Posebno hudi boji pa se vrše na hribu Ostrovica, kjer je uspelo grškim četam zavzeti nove položaje. Zajeli so več

liko vojakov in vojnega materiala. Angleško letalstvo pa še vedno bombardira cesto, ki vodi ob morju v Valono, koder se umikajo italijanske čete.

Vrhovni poveljnik grške vojske general Papagos je imel včeraj govor po radiu in je dejal med drugim: »Italijani izgubljajo povsod, v Albaniji, v Afriki in doma. Dosegli bomo najbolj slavno zmago v naši zgodovini, pognali jih bomo v morje!«

Atene, 20. decembra. Atenska agencija: Uradno poročilo št. 54 glavnega štaba grške vojske pravi: Bitke se uspešno nadaljujejo. Po hudem odporu so bile sovražne čete vržene iz svojih položajev. Ujeti smo 800 vojakov in zaplenili večjo količino vojnega materiala. Grško letalstvo je bombardiralo vojaške cilje.

Tretja noč zatišja nad Anglijo

Angleški poleti na Mannheim, Milano in Genovo

Berlin, 20. dec. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo poroča enoči: Zaradi slabega vremena so nemške letalske sile včeraj in v noči med sredo in četrtkom izvedle samo ogledniške polete. V severnem delu Rokavskega preliva se je nemškim letalom posrečilo zadeti neko tovorno ladjo. Neka bomba je hudo poškodovala neko drugo trgovsko ladjo. Posadka ladje se je rešila s čolni. Britanska letala so metala v noči med 18. in 19. decembrom bombe na jugozahodno Nemčijo. Povzročena je bila samo majhna škoda. Ena oseba je bila ubita.

London, 20. dec. Reuter: Letalsko ministrstvo je objavilo, da je bila delavnost sovražnega letalstva včeraj nad Anglijo zelo majhna in da od nikoder niso sporočili, da bi bile vržene bombe.

London, 20. dec. o. Zadnji angleški nočni napad na Mannheim je bil izredno hud. Angleži so bombardirali skladišča streliva, železniška križišča in dve veliki skladišči. Povzročili so ogromen požar in veliko razdejanje. Bombardirali pa so tudi letališče v Ludvigshafenu. Druge letalske skupine so poletele nad Milan, kjer so bombardirali

Pirellijeve tovarne in povzročili nad 400 metrov velik požar. Nekateri skupine letal so poletele nad Genovo, kjer so bombardirale ladjedelnice in pristaniške naprave.

Včeraj podnevi so letala le sovražna ogledniška letala nad Anglijo, niso pa metala nobenih bomb. Eno letalo je bilo sestreljeno.

Noč nad Anglijo je bila dokaj mirna. Prišlo je le majhno število letal nad južno in južnozahodno Anglijo. Povzročena škoda ni velika in tudi smrtnih žrtev ni mnogo.

Ponoči so angleška letala ponovno napadla nekatera mesta v Nemčiji in zasedenem ozemlju. Podrobnosti o teh poletih ni.

Nekje v Italiji, 20. dec. Včerajšnje italijansko vojno poročilo pravi: V Severni Italiji so sovražnikova letala metala bombe v bližino Vercelija, pa so povzročila le majhno škodo na štirih stanovanjskih hišah. Metala so bombe tudi na Milano, kjer je bila povzročena škoda samo na nekaj hišah ter je bil en mrtvec in več ranjenih. Končno so le napadla tudi Genovo, povzročila nekaj škode, vendar ni žrtev.

Slovenski mesarji o vprašanjih prehrane

Ljubljana, 20. decembra.

Zveza združenj mesarjev in klobasičarjev v Sloveniji je včeraj dopoldne sklicala izredni občni zbor v restavraciji Košak. Občnemu zboru je predsedoval I. podpredsednik g. Matevž Hafner iz Škofje Loke. Udeležili so se ga delegati posameznih združenj in odsekov. Na dnevnem redu so bila najbolj pereča vprašanja, tako vprašanje določitve cen surovim kožam in vprašanje dobave soli za mesarje. Občni zbor je z velikim in iskrenim odobravanjem izvolil za častnega člana dosedanjega predsednika g. Jakoba Dimnika iz D. M. v Polju, ki je prav včeraj obhajal 70 letnico rojstva.

O vseh vprašanjih se je razvijala živahna in stvarna debata, v katero so posegli mnogi delegati iz raznih krajev, nakar je bila sprejeta resolucija, ki kratko precizira zahteve slovenskih mesarjev.

Prvi zahteva resolucija, da se vzpostavi pravilno razmerje med nabavno ceno žive živine in prodajno ceno svežega mesa, v skladu s tem razmerjem je določiti tudi ceno surovim kožam, drugič, da se pred izdajo uredb gospodarskega značaja zaslišijo tudi gospodarske organizacije, tako Zbornica za TOI, prisilna združenja in stanovske zveze, osnuje naj se čimprej gospodarski svet, v katerega naj se imenujejo tudi zastopniki živinskih strok, da se primerno spremeni uredba o minimalnih mezdah v tem smislu, da se določi višja odškodnina za prehrano in stanovanje, Me-

sarski mojstri priznavajo upravičenost zvišanja mezd pomožnemu osebju, ki je utemeljeno v naraščajoči dragini. Državne finance in samoupravne oblasti se naprošajo, da ne zvišujejo davčnih bremen, ki že itak težko prizadevajo mesarsko in klobasičarsko obrt, ki ne prenese nobenih in večjih obremenitev. Resolucija je dalje naglasila potrebo povzdiga strokovnega študija tako, da se mojim omogoči prevzem strokovnega pouka na obrtno nadaljevalnih šolah in da primerni učbeniki pomagajo pospeševati strokovno izobrazbo mesarskega naraščanja. Resolucija tudi zahteva, da se čimprej skliče vsedržavna konferenca v Belgrad, na kateri naj se premotri in očrta položaj mesarske obrti v državi. Hrvatski mesarji so se že izjavili za tako konferenco, tudi belgrajska organizacija je že pričela s pripravi, da se taka konferenca skliče za mesec februar prihodnjega leta. Sprejeti so bili še drugi predlogi, ki se tičejo internega dela Zveze.

Po končanem zborovanju so se skoraj vsi udeleženci odpeljali na dom predsednika Zveze g. Jakoba Dimnika v D. M. v Polju. Tu so slavljenci izročili lepo diplomu o častnem članstvu. G. Brecljnik mu je v imenu tovarišev iskreno čestital, g. Keber pa je slavljencu izročil prav lepo ribiško palico, kajti ljubljani so znan kot vnet gojitelj ribolova in kot pravi strokovnjak v ribolovstvu. Med prisrčnimi napitnicami je potekel cel popoldan. Slavljenci se je vsem prav lepo in mirno zahvalil za izkazano čast.

Pred božičem beseda, dve o jaslicah

Še nekaj dni je do božiča, do tega najljubkejšega in najprisernejšega katoliškega praznika. Po naših domovih bo kljub hudim časom, hvala Bogu, še prijetno, še bo vladalo tisto nemirno radostno razpoloženje kakor je druga leta po minuli svetovni vojni. Vse se že pripravlja na praznike. Nekateri doma že suše mah za jaslice, drugi so spravili na podstrešje smrečice, ki so jo kupili na trgu. Tam bo počakala popoldneva pred Svetim večerom, ko jo bodo okrasili za veliki praznik.

Slovenska najlepša božična šega je postavljane jaslice. Božično drevesce je bolj v navadi pri nemških vernikih, pa so ga pri nas prejše čase vpeljali, zato, ker se je boljše ljudem zdelo prav, da se nekoliko tudi pri praznovanju božiča ločijo od navadnih zemljanov, neolikanih kmetov. Pa se je potem razširila, da krasi in prigrizajo božično drevesce, ki je prav gotovo v neki meri ostalina poganskih običajev, tudi med široke sloje ljudstva. Prav bi bilo, da bi Slovenci ostali pri jaslicah in ne postavljali čim lepše.

Jaslice naj bi bile take, da bi nosile naše, posebno, slovensko obeležje, naš domač kmet in pastir naj bi bila na njih, ne pa tirolski »jodlerhuas« z dokolenkami in zelenimi naramnicami. Ne vemo, zakaj so se prav te tirolske pri nas tako vpeljale v čast, zato, ker so na tujem narejene in kar pride iz tujine, se vsakomur zdí imenitno, takšni smo. To ni prav nič razveseljivo in nam daje spridevalo, da nam presneto manjka samozvesti.

Koliko lepše in prisernejše so jaslice, ki jih napravijo naši domači izdelovalci, pa četudi so le preprosti rezbarji! Tako po domače so narejene, vse osebe so nam blizu, prav srčkane so in vzbujajo nam domače, prirčno in po naše čustveno pobožno božično razpoloženje!

Zato si za božič omislite naše domače jaslice, ne pa tujih, našemarjenih in togih! Vsaka slovenska hiša naj ima takšno namesto onih, ki jih za drag denar pri nas prodajajo razne tirolske in kaj vemo še kakšne tuje tvrdke!

Spominske proslave za dr. Antonom Korošcem

Ni ga skoraj slovenskega kraja, kjer se ne bi spomnili velikega sina slovenske matere dr. Antona Korošca in počastili njegov spomin. Iz nešteto velikih krajev prihajajo poročila o spominskih svečanostih pri katerih so se organizacije, društva, občinski odbori in častilci pokojnika sodelovali. Tako so bile v mnogih krajih ob istem času, ko so v Ljubljani pokopavali zemске ostanke našega voditelja, žalna cerkvena opravila. Takšna prireditve je bila v Mariboru, katere so se udeležili zastopniki vseh oblasti in slojev. Na Jesenicah so imeli žalno prireditev v Krekovem domu, občinski odbor pa je imel svojo žalno sejo, kajti dr. Korošec je bil jeseniški častni občan. V Škofji Loki so imela vsa društva posebne žalne seje, pa tudi občinski odbor je počastil svojega umrlega častnega občana. Maše zadušnice so se udeležili zastopniki vseh društev in oblasti. V Kranju je na žalni občinski seji župan Česenj proslavil pokojnikove zasluge za našo domovino. Gimnazija je imela svojo žalno sveto mašo v gimnazijski kapeli, v mestni cerkvi pa je dekan g. Škerbec ob asistenci kranjske duhovščine bral črno mašo za pokoj duše velikega pokojnika. Prihajajo še druga številna poročila iz slovenskih krajev o spominskih slovesnostih, vendar jih zaradi preobilenosti materiala ne moremo posamično navajati.

Številne čestitke dr. Francu Kulovcu

Ljubljana, 20. dec. Politični naslednik našega voditelja dr. Antona Korošca, senator in bivši minister dr. Franc Kulovec, je dobil ob priliki izvolitve za predsednika banovinskega odbora JRZ za dravsko banovino mnogo čestitk svojih političnih prijateljev in drugih jugoslovanskih politikov. V prvi vrsti so mu iskreno čestitali ljubljanski škof dr. Rožman, belgrajski nadškof dr. Ujčić, bivši hrvatski poslanec dr. Pernar, minister dr. Torbar, glavni tajnik HSS dr. Krnjevič in drugi. Prav tako je dr. Kulovec dobil nešteto čestitk iz različnih krajev Slovenije.

Odmev zahteve po cesti dr. Korošca v Ljubljani

Ljubljana, 20. decembra. Naš članek o tem, da naj se po pokojnem voditelju Slovencev čimprej imenuje kak reprezentativni prostor v Ljubljani, je našel v javnosti mnogo odmeva. Tudi ljubljansko »Jutro« se z našim predlogom v načelu strinja, oporeka pa upravičenosti naše zahteve, da bi se preimenovala zato Tyrševa cesta, češ da bi to ne bilo izraz spoštovanja in priznanja, ki so ga pokojnemu dr. Korošču izkazali ob smrti vsi Slovenci.

Na to izvajanje pripominjamo, da smo pač postavili le načelno zahtevo, potem pa dali še svoj predlog in ga s svojega stališča utemeljili. Seveda pa vsakomur priznavamo pravico in želimo, da o tej stvari pove svoje mnenje in svoje predloge. Poudariti je treba, da bo v Ljubljani težko dobiti primerno reprezentativno mesto brez preimenovala kakšne velike ceste ali večjega trga. Za imenovanje po dr. Korošču pa prihajajo brez-pogojno povelje samo prostori v najožjem središču Ljubljane.

Zdi se nam pa, da bi prav bivša Dunajska cesta prišla v poštev tudi zaradi tega, ker veže nekdanjo Kranjsko s Štajersko, kateri je prav dr. Korošec s svojim delom zedinil v Slovenijo in ju zedinjeni pripeljal v novo državo.

Radeča

Ne imajte v posesti neprijavljene orožja! Z ozirom na skrivnostne govore, ki so se trdovratno širile med delom prebivalstva vasi Loška gora pri Radečah, v zvezi z nezakonito posestjo in nošenjem neprijavljene orožja, je izvršila tukajšnja orožniška postaja pri osumljenih hišno preiskavo. Temeljito izvedena preiskava je dokazala, da govorice niso bile povsem neosnovane. Patrola je našla pri enem posestniku vojaško puško, bajonet, samokres in večjo množino nabojev za puško in samokres; pri drugem pa tudi en samokres starejšega tipa »na bobenček«, naboje in več kosov igralnih kart za »šloganje«, ki je v tem delu radeške občine še vedno precej priljubljeno. V katere svrhe je imetnikoma služilo vojaško orožje in od kdaj ga imata v nezakoniti posesti, bo dognala natančnejše zasliševanje, dočim se bosta morala neupravičena posedovalca orožja zagovarjati pred upravno oblastjo zaradi kršitev predpisov zakona.

Šahovski klub Radeče. Tudi v našem posavskem mestecu ima lepa »kraljeva igra« mnogo vnetih pristajev, ki so si že pred leti ustanovili svoj klub, ki si je v prvenstvenih šahovskih nastopih z zmagami nad ostalimi posavskimi klubi pridobil naslov »šahovski prvak Posavja«. Na letošnjem klubskem turnirju, ki se je te dni končal, je zmagal znan slovenski šahist g. mag. ph. Hočevar,

Ljubljana od včeraj do danes

Ljubljana, 20. decembra.

Mraz kar noče popustiti. Nebo je ponoči jasno. Vsak dan imamo nekaj stopinj več kakor pa deset stopinj pod ničlo. Tudi danes zjutraj je bilo 14 stopinj mraza. In to v mestu. Na letališču in drugih odprtih krajih zunaj mesta so pa zabeležili kar okrog — 18 stopinj.

Pod nogami in kolesi voz škriplje, da te škripanje kakor pesem spremlja med hojo. Drčno je po cestah in hodnikih. Treba je paziti, kam stopiš in kako stopiš, da se ne znajdeš na tleh. Samo neoprezen korak, pa si že na materi zemlji. In še srečo moraš imeti, da se ti kaj hujšega pri padcu ne dogodi. In prav zaradi nevarnih tal vidiš, kako previdno stopajo ljudje. Na oknih stanovanj in tramvajskih voz so debele ledene rože. Če se pelješ s tramvajem, skoraj ne veš, na kateri postaji se voz ustavi in kje moraš izstopiti. Le glas spovednika, ki pove postajališče, te opomin, da si že tam, kamor si se namenil. V jutranjih urah, ko je na proгах še malo tramvajskih voz, so tračnice prevlečene s tenko plastjo ledu, ki ne da, da bi prvi vozovi tekli tako, kakor tramvaju gre. Kolesa drče in drče, voz gre pa le po polzevo naprej. Ko nekaj voz ledeno plast stre, gre promet šele nemoteno.

Ljudje bi že radi videli, da bi mraz prenehal in da bi zapadel sneg. Ljudem ni nikdar ustreženo. Če bi pa zapadel sneg, bi pa gotovo dejali, da bi radi suho, pa čeprav mrzlo vreme. Mislimo, da bodo ti, ki si žele snega, prav kmalu prišli na svoj račun. Pričakovati je, da bo mraz popustil in takrat bo snega dovolj, če ne še preveč.

Občni zbor alpinističnega kluba Skala

Snoči je imel Alpinistični klub Skala svoj 20. redni občni zbor v palači Grafike. Udeležba je bila dobra. Prisotni so bili tudi delegati obeh združenj. Občni zbor je vodil podpredsednik gospod dr. Škerlak namesto obolelega predsednika. Z molkom so navzoči počastili smrt dveh svojih članov, od katerih se je Jurca ubil v službi domovine in dr. Gabrovšek v naših planinah.

Sledilo je tajniško poročilo, iz katerega posnemamo naslednje: Na zadnem občnem zboru izvoljeni odbor se je sestel dole na 16 rednih in eni izredni seji. Glavno klubovo delo je bilo osredotočeno v registriranju novih vzponov in zbiranju podpisov, izpolnjevanju fotografskega albuma, v sestavi alpinistične terminologije in končno v izdaji zemljevida Savinjskih Alp. Vsa ta dela so v tem času močno napredovala. — Pri registraciji novih vzponov smo letos zabeležili precejšnje delo naših Skalašev, ki so izvedli številne prav dobre vzpone, nekatere pa so ponovili. Topografski album se je obogatil za presenetljivo število prav dobrih slik, tako da šteje album sedaj približno 500 slik. Klub je pričel tudi z učrtavanjem posameznih smeri na fotografijah. Tudi alpinistična terminologija je lepo napredovala in je sedaj že zbrana precej materiala. Kar pa se zemljevida tiče, smo že davno iz mrtve točke.

Razen rednih sej je bilo v klubu tudi več sestankov. Tako je imel odsek za redakcijo novih pravil več sestankov, ki pa čakajo odobritve še na policiji in banovini. Dalje je bilo nekaj večerov posvečenih kritiki fotografij. Te večere je prav lepo in zanimivo vodil prof. Ravnik. Vsekakor se bo tega dela bolj temeljito lotil fotografski odsek, ki bo kmalu obujen k življenju. Za zaključek javnih predavanj je predaval univ. prof. dr. Munda o geološkem postanku naših Alp. Stanje članstva v klubu je naslednje: 8 ustanovnih in 94 rednih članov, 4 člani so v poskusni dobi.

Z ozirom na klubovo 20 letnico je razumljivo, da se težišče vsega dela usmerja v zadnjem času na pripravo za proslavo tega jubileja. Klub bo proslavil 20 letnico s slavnostnim občnim zborom, z javno fotografsko razstavo, kjer bodo razstavljali izključno le Skalaši, in z izdajo brošure, ki bo popisala klubovo 20 letno delovanje. Skalaški film »V kraljestvu Zlatorog« bo sinhronizirali.

Odnosaji s sorodnimi organizacijami so bili pri srčni, zlasti s SPD in podružnicama v Celju in na Jesenicah.

Zelo delavna je bila jeseniška podružnica, kar ji bilo razvidno iz poročila delegata. Veliko oporo imajo Jeseničani v dveh bivakih. Imajo kader prav dobrih plezalcev in tudi naraščaja dovolj, ki ga pa še ne pušajo v plezarijo. Delavna je bila tudi celjska podružnica.

Iz podpredsednikovega poročila pa je razvidno natančnejše delovanje Skale, vsi križi in težave, s katerimi se mora klub boriti. V poročilu je tudi natančno orisan načrt klubove 20 letne proslave.

Iz blagajnikovega in gospodarjevega poročila pa je razvidno, da je Skalaški dom na Voglu klubu v veliko oporo. Dom zaznamuje velik promet.

Ves občni zbor je pokazal, kako pridni so Skalaši, koliko življenjske sile je v njih in da klub zasluži za svoje nadalnje delo polne pomoči vseh javnih faktorjev. Občni zbor je bil v najlepši slogi zaključen pozno v noč.

Po nesreči si je porezala žile

Na Mestnem trgu, tam, kjer je lekarna Trnkoczy, stanuje pletilniška delavka Habjančič Marija. Včeraj popoldne je šla iz stanovanja nekam po opravkih, menda v trgovino. V rokah je držala

steklenico - zelenko. Ko je stopala po stopnicah navzdol, ji je nenadoma spodrsnilo in padla je. Steklenica v rokah se ji je zdrobila. Pri tem pa ji je steklo zdrobljene steklenice prerezalo žile na rokah in revica je izgubila precej krvi. Ljubljanski reševalci, ki so bili poklicani, so ponesrečenko takoj prepeljali v bolnišnico in ji tako rešili življenje, ker bi sicer izkrevavela.

Grile Jože, progovni delavec, je na postaji Blanca tako nesrečno padel, da si je zlomil levo roko. — Jenko Alajžij, sin posestnika tam iz Gorican pri Medvodah doma, je pa imel smolo na cesti. Malo preveč nepreviden je bil ali pa je bil avtomobilist malo prehitel, da ga je avto povozil. Pri tem mu je avto zlomil nogo in ga tudi sicer precej potkolal po glavi.

Oba ponesrečenca sta se zatekla po pomoč v bolnišnico.

Tatvine

Policijski dnevnik je zabeležil naslednje tatvine: V modni trgovini Josipine Černač v Selenburgovi ulici je doslej neznan tat ukradel lastni muft, rokavice in sukajeno torbico v skupni vrednosti 2000 dinarjev. — Drago je stala telovadba Josipa Pavliča, ki mu je nekdo odnesel listnico, v kateri je imel 500 din in še nekatere legitimacije. Listnico mu je tat ukradel iz šole na Prulah. — Iz skladišča Osvada Pengova, trgovca na Karlovski cesti, pa je bilo ukradenih 20 vreč, ki so bile vredne 600 din. — Dobro pa se je založil z vinom tat, ki je vlomil v klet dr. Rodoshegga na Mestnem trgu. Iz dobro založene kleti je odnesel 56 litrov belega rizlinga, 13 butelj belega vina in 9 steklenic slivovice. Vsa tekočina je bila vredna okrog 2000 din. Dvokolesni voziček pa je nekdo izmaknil Adolfu Mikšu na Cankarjevem nabrežju. Lastnik ima 700 dinarjev škode, kolikor je bil pač vreden ukradeni dvokolesni voziček.

Za uvedbo brzovlakov št. 2 in 3 za božično sezono

Od 18. novembra dalje sta bila ukinjena brzovlaka št. 2 na pragi Belgrad—Jesenice ter št. 3 na pragi Jesenice—Ljubljana. Ker je sedaj generalna direkcija državnih železnic vzpostavila za božično sezono obratovanje brzega vlaka št. 2, ki odhaja iz Belgrada ob 9.02 ter je v Ljubljani po prejšnjem voznem redu ob 20.13, le deloma, namreč samo na odseku Belgrad-Zagreb, je Tuj-skoprometna zveza v Ljubljani prosila železniško direkcijo, da vpostavi promet vlaka B-2 do Jesenice, obenem pa v celoti uvede vlak B-3, ki odhaja iz Jesenic ob 7.46 ter je v Belgradu ob 20.15. Oba vlaka sta za zimski turizem Slovenije izredno važna ter bi bila tudi za državne železnice za časa zimske sezone rentabilna. Upravičeno pričakujemo, da bo generalna direkcija državnih železnic upoštevala to prošnjo ter pravočasno, vsaj od 21. t. m. dalje, ponovno vpeljala oba vlaka.

Dva primera nesrečne smrti

Maribor, 19. decembra.

V mariborski bolnišnici sta umrla včeraj dva ponesrečenca, ki so ju spravili tja, da bi jima zdravniška umetnost rešila življenje. Pri obeh pa so bile poškodbe tako usodne, da je bila vsaka pomoč zaman. Težke posledice bo imela nesreča, ki se je pripetila na stavbi novega bogoslovja pod Kalvarijo. Tam dela sedaj podjetje Usar kleparska dela ter je bil pri tem poslu zaposlen tudi 54 letni kleparski pomočnik Miha Jodl. Na strehi pa mu je spodrsnilo ter je strmoglavil v globino več nadstropij globoko. Pri padcu si je razbil lobanjo ter poškodoval notranje organe. Obležal je nezavesten. Reševalci so ga zapeljali v bolnišnico, pa je kmalu po prevozu tam umrl. Zapušča pa poleg žene še 11 otrok, ki so le deloma preskrbljeni. — Drug smrtni primer pa je povzročilo dejanje, zaradi katerega je državno tožilstvo odredilo preiskavo in obdukcijo trupla. V mariborsko bolnišnico so pripeljali od Sv. Lovrenca na Pohorju petletnega Tončka Javnika iz Kurje vasi pri Sv. Lovrencu. Fantek je imel nevarne poškodbe v trebuhu. Spremljevalci, ki so prišli z njim v bolnišnico, so pripovedovali, da izvirajo te poškodbe od brec, s katero je poškodoval fantka neki kovač pri Sv. Lovrencu. Fantek se je motovilil in igral okrog kovačnice ter preveč silil med delave. Eden od teh pa se ga je otrese s surovo brci, ki je bila smrtonosna, ker je dečko na posledicah poškodb v bolnišnici umrl. Preiskava bo sedaj pojasnila, koga zadene krivda zaradi njegove smrti.

Razpis mest za 4 pismoñoše

Na osnovi čl. 10 pravilnika o selskih pismoñoših razpisuje direkcija pošte, telegrafa in telefona v Ljubljani natečaj za zasedbo 4 mest selskih pismoñoš pri pošti Maribor I. Prošnje je treba predlagati pošti Maribor I najdalje do 22. januarja 1941. Nepopolne, nepravčasno ali nepravilno predložene prošnje se ne bodo upoštevale. — Podrobnejša pojasnila se lahko dobe pri pošti Maribor I.

NA ZAPOVED KRALJICE...

FILMSKI ROMAN

»Tako ga bom poklicala, Vaše Veličanstvo!« poslušna odvrne Margareth, poljubila kraljico še enkrat roko, se dvigne in odhiti iz sobe.

Elizabeta ostane v sobi sama s svojimi neveselimi mislimi. Potrto in žalostno gleda predse.

Iz njenega razmišljanja jo vzdrmi njen kancelar modri Francis Bacon, nepreokljljivi poznavalec človeške duše in značajev.

Kraljica migne Margarethi, ki je vstopila s kancelarjem. Dekle se prikloni in ko je med vrati, ji Elizabeta ukaže, naj odide spat.

Potem pa strogo pogleda Bacona in ga vpraša:

»Vi ste Essexov prijatelj?«

»Jaz sem, kar želite.« odvrne, Bacon.

»Zaradi lastne koristi, ali kako? Dobro ga poznate vsekar! Zakaj se ni vrnil na dvor po sprejemu, to bi rada vedela!«

»Njegov ponos...«

»Pustite pri miru njegov ponos! Zavedam se, da nenadoma vrne. Ali ste me razumeli?«

»Sem, Vaše Veličanstvo? Ali Vam je morda tako potrebno?«

»Ne skušajte biti duhoviti! Dosti mi je teh večnih besednih iger! Poslušajte me rajši in ne izmotavajte se mi! V interesu države in zaradi nje je, da se Essex nemudoma vrne! Se enkrat vprašam: ali ste me razumeli? — Dobro! Vi veste, da ga ne morem prisliti k povratku, on pa je tako trmast, da se ne bo hotel vrniti prej, dokler se ne ponizam pred njim! Tega pa ne bom naredila nikdar, tolkmo moj značaj prav gotovo poznate, Bacon! Nikoli!«

»Seveda ne, Veličanstvo!«

»Kako to, vendar? Ni seveda, niti ni samo po sebi razumljivo ali prirodno, da moram zdaj toliko trpeti in se tako mučiti!«

»Povejte mi, kaj naj naredim!«

»Mislite in iščite, dokler ne najdete priprave poti in načina, s katerim bom Essex lahko prišel, da se bo vrnil! Za to uveljavo Vam bom ves čas zelo hvaležen, zanesite se na to!«

»Vaše veselje bo moja nagrada, Veličanstvo!« lepo odgovori Bacon in se

vljudno prikloni. »Samo, na kakšen način bi ga utegnil pridobiti, pridobiti tako, da pri tem ne bo trpel nikogar ponos?... Dovolite mi, da o tem temeljito razmislim!...«

Ta hip pa se vrata v sobo nastežaj odpro.

Dvorjan pripelje pred Elizabeto posev onemoglega glasnika, ki se je komaj še toliko držal na svojih nogah, da se ni zgrudil od utrujenosti.

Dvorjan zavpije na ves glas:

»Glasnik iz Irke!«

Glasnik je bil videti do smrti utrujen, Suh in izmožgan je bil kakor prikazen, smrtna bledica mu je pokrivala obraz. Pogledal je kraljico in bolj zahropel kakor izpregovoril je besede:

»Veličanstvo, prišel sem...«

Potem pa je nenadoma omedlel.

Kraljica in Bacon sta hitro skočila k njemu, da bi ga prestregla.

Bacon je naglo stopil po vino. Nagli sel je pogoltnil dva, tri požirke in spet prišel k sebi.

Pogledal je kraljico in rekel:

»Oprostite mi, Veličanstvo! Ne vem, kaj mi je bilo!«

»Povej rajši, kaj se je zgodilo!« je dejala Elizabeta.

»Potolčeni smo bili na Irskem Tyron nas je iznenadil... Bagenal je mrtev... vse čete razpršene... Zaloge, živila, orožje... vse je prepadlo...«

Kraljica je s strahom poslušala. Potem je pa odločno zaklicala:

»Tej reči bom napravila nagel konec! Niti en vojak ne bo šel več na Irsko!«

»Kakor nalašč! Da jo bo Španija urenila za svoje oporišče!« naglo pristavi Bacon. In še doda:

»Spominjajo se Cadiza, ti Španci!... Kdor koli bo imel Irsko v rokah, bo lahko ogrozil Anglijo...«

Kraljica se zamislila.

Potem pa čez čas odvrne Baconu:

»Mislim, da imate prav. Toda zadosti imam že tega večnega prelivanja krvi, teh večnih požigov in razdejanja, teh žrtv brez konca in kraja. Moja politika je bila mir, dokler mi niso vili voje!«

Glasnik je pomalen prihajal k sebi.

Kraljica je poklicala nekoga dvorjani-ka in mu izročila slova v oskrbo.

»Poiščite zdravnika in dobro nahranite tega človeka!«

Potem pa je vprašala glasnika:

»Kaj se je zgodilo s štirom Petrom Finchleyjem? Ali je tudi on mrtev?«

»Padel je, Vaše Veličanstvo!«

Ko je Elizabeta ostala sama s Baconom, se je globoko zamislila. Potem pa je kar na lepem začela sama pri sebi šepetati in pri tem otožno zmanjevati z glavo:

»Kadar se smeje, z nosom tako špasno mrda... Oči pa ima plave kakor opomin-čice...«

Bacon, ki ni vedel, o čem kraljica govori, jo je gledal z začudenjem.

Ona ga je pogledala in skoraj zajekala:

»Ah, Bacon, jaz sem samo ženka! Kaj res moram nositi težo vsega sveta? Sama...«

Bacon, ki je znal vselej izkoristiti pravi trenutek ter napeljati vodo na svoj mlin, je takoj pripravno odgovoril:

»Nič več, Vaše Veličanstvo! Ko boste organizirali novo vojsko, boste rabili vodjo!«

»Kdo pa naj bi bil po Vašem ta vodja? Kdo?«

»Essex, na vsak način! Njegova dolžnost je, da se vrne, če mu zdaj zapoveste!«

»In da ga potem pošljem v smrt!... na Irsko... Ne... nikakor ne!...«

»Določite ga za vrhovnega poveljnika! Potem bo lahko ostal v Londonu, da Vam bo za svetlovalca.«

Elizabeta je še nekaj časa razmišljala. Potem pa se je v hipu odločila in dejala:

»Pa pojditte k njemu! Recite mu, da ga potrebujemo! Po odhodu zaprosite malo Ratcliffovo, naj pride k meni!«

Bacon se je poslovil z globokimi pokloni.

Cez čas je vstopila Margareth. Prav nič ni vedela za vzrok, zaradi katerega ji je dala kraljica tako nenadno poklicati.

Ustavila se je pred kraljico.

Ta pa je stopila še bliže k njej ter jo začela sočutno božati po glavi.

Pri tem pa je rekla:

(Dalje sledi.)

Od tu in tam

Pokojni predsednik senata, prosvetni minister in slovenski voditelj dr. Anton Korošec je bil častni član 322 slovenskih občin. Sedaj pa se je izvedelo, da je bil častni občan tudi hrvaške občine v Ivačić gradu. Tamkaj vodijo na občini točno kroniko skoraj 100 let in zapisujejo tudi častne občane, katerih je bilo izvoljenih do sedaj pet. Kot zadnji je bil v seznam zapisan dr. Anton Korošec kot predsednik Narodnega sveta v Zagrebu. Občina ga je izvolila za častnega občana za zasluge, ki si jih je dr. Korošec pridobil za ustanovitev Jugoslavije.

Rok za prijavljanje zalog žita so podaljšali na Hrvaškem. »Pogod« je namreč objavil, da podaljšuje do konca tekočega leta rok za prijavljanje zalog, če kdo zaradi nepoučenosti ali pa iz drugih podobnih razlogov doslej ni prijavil vseh svojih zalog oblastem. Za neposlušne so odredene stroge kazni, povrh zaplembe odkritih, pa ne prijavljenih zalog. Hrvaške oblasti pripravljajo tudi posebne nove ukrepe, da bi vse prebivalstvo oskrbele z živežem. Zaradi neznanih razlogov se je v Zagrebu pred dnevi pripetilo, da ni bilo zadosti moka in da peki niso mogli napeči toliko kruha, kolikor ga običajno dnevno prodajo. Podobno je bilo v Belgradu. Tam so rekli, da žita zaradi tehničnih težav ni bilo mogoče o pravem času postaviti na določena mesta.

Zunaj dubrovnškega pristanišča je ob polotočku Lastice nasledila ladja »Srebrna«, ki je plula proti Turčiji, da bi tam prevzela razne vrste materiala in ga odpeljala v Ameriko. Ladja je iz previdnosti in iz bojznosti pred napadi vojnih ladij tujih držav plula ob obali, toda tam jo je zadela nesreča. Ker je dobila ladja luknjo, so prišle naše vojske ladje in potegnile parnik v pristanišče na popravilo.

Severno Hrvaško Primorje doživlja hud mraz. Zaledenelo je tudi morje, in sicer v Novigraskem prelivu. Tam je posebno hud mraz zaradi senjske burje, ki pada naravnost z visokega pogorja Velebita. Še huje pa je v Bosni. V Boguju je bilo pred dvema dnevnoma 26 stop. pod ničlo.

15 milij. din denarne kazni je naložilo finančno ministrstvo veleindustrijalci Deutschu iz Kule v Vojvodini, ki je državo ogoljufal na davkih za 10 milij. din. Sofer tovarne je goljufije prijavil, nakar je posebna preiskovalna komisija ugotovila, da se soferjeva prijava krije z resnico. Našli so namreč v posebni zasedbi blagajni prave trgovske knjige, iz katerih se je točno videlo, da je judovska tovarna usnja državo temeljito goljufala. Sofer bo dobil za svojo prijavo 10%, namreč poldrug milijon dinarjev.

Vest ga je grizla, pa se je sam prijavil sodišču. Tako je storil delavec Franjo Deželak, ki je bil uslužben pri rudniškem podjetju v Rtanju. Mož se je bil v Zaječaru pojavil v sodnji in zaprosil, da ga zaprosi, ker je zagrešil velik greh. Sodniku je začel pripovedovati, da se je bil zaljublil v neko žensko, ki ga je znala z raznimi čarovnimi sredstvi pripraviti do tega, da je ponarejal podpise in potem ogoljufal svoje tovariše za nekaj tisočakov. Ko pa je prišel k sebi, ga je tako pekla vest, da je pobežal iz Rtanja in odšel na pot z namenom, da se prijavi sodišču. Tako je tudi storil. Ker na sodnji takih prizorov niso vajeni, so najprej vprašali vodstvo rudnika, kaj je na tem primeru resnice. Od tam so dobili odgovor, ki je potrdil Deželakove navedbe in takoj nato so nesrečnika zaprli. Ko so mu sporočili, da se mu je izpolnila želja, je bil vesel in se oddahnil, rekoč, da bo imel sedaj vsaj mir pred težko in očitajočo vestjo.

Neverjetne preglavice dela sneg in snežni zameti v Južni Srbiji. Okrog Gostivara in na bližnjih hribovih pada že nekaj dni neprestano sneg, da ga je že več kakor za en meter. Avtobusni promet je skoraj v celoti prekinjen, ker je sneg na burja zametla več avtobusov med vožnjo. Podobno se je dogodilo tudi štirim vlakom na progi čez hrib Bukovik. Zašli so v snežne zamete in obtičali. Železniška uprava jim je morala poslati na pomoč delavstvo, da je odkopavalo sneg. Potniki pa so se morali peš napotiti do bližnjih selišč. Prav verjetno je, da bodo morali za nekaj dni vsak promet sploh ustaviti, pa najsi bo železniški ali pa avtobusni.

Največji mlin v naši državi je zgorel v vasi Stanišić pri Somboru, ki je bil last vodov. Po Maratonu Lewyju. Iz mlina je proti večeru nenadoma bušnil plamen in začel objemati vso podolje in zraven stoječo električno centralo. Domači gasilci so bili brez moči, ker jim je ob silnem mrazu voda zmrzovala v cevih in je bilo gašenje onemogočeno. Do jutraj naslednjega dne je gori mlin s skladiščem in električno centralo. Zgorelo je 30 vagonov moke, trije vagoni žita, 50 vagonov otrob in za pol milijona dinarjev vreč. Celotna škoda znaša okrog 6 milij. din. Požar je nastal zaradi kratkega stika v električni napeljavni. Lastnica mlina je bila proti požaru zavarovana.

Prav zanimiv glavni dobiček je imela loterija, katero je priredilo Novinarsko združenje v Novem Sadu. Vseboval je vse potrebščine, ki jih rabi večja družina za nekaj mesecev, namreč vagon drv, debelo svinjo in kanto masti, dve vreči moka, 25 kg sladkorja, 5 kg kave in 1 kg čaja, 150 konzerv, 20 kg mila, 5 kg toaletnega mila, potem pa še riž, čebulo, zdrob, orehe, sardine, steklene vina, šunke, salame, marmelado, čokolado itd. ter končno še 1000 din denarja. Dobitek je dobil poslovođa v kamolomu v Potsusedu pri Zagrebu Boža Mileta.

Zdravnika dr. Rusoviča v Bijelini je prišel ubiti v ordinacijo 40-letni Josif Knežević. Mož je trpel od fiksne ideje, da ima v želodcu kačo. Nadlegoval je zdravnike, tako dolgo, da so ga nazadnje »operirali«, in sicer v sarajevski bolnišnici. Storiši so to tako, da so mu naredili lahko zarezo nad želodcem, potem pa mu dejali, da so vzeli kačo ven. Trik je pomagal in Knežević je popolnoma ozdravljen odšel iz bolnišnice. Bržkone pa je pozneje kdo rekel Kneževiću in ga prepričal, da kače sploh ni imel v želodcu in da so ga zdravniki potegnili za nos. Ko je izvedel, da se je dr. Rusovič, ki ga je tedaj »operiral«, nahaja v Bijelini, se je odpravil tjakaj in zdravnika ubil.

Peto revnih učencev in učenk so razna dobrodelna društva v Zagrebu obklesala in obula te dni. Svečanost je bila v dijaški kuhinji kraljice Marije, katero podpira kraljica Marija mesečno z 10.000 dinarji podpore. V odboru, ki je vodil do dobrodelne akcije, so gospe zagrebških odličnikov. Pri slovesnosti je bila navzoča tudi soproga podpredsednika vlade dr. Mačka. Lep govor o pomenu božičnih praznikov za mladino je imel nadškof dr. Štepinac, ki je za obdaritev revnih otrok prispeval znaten znesek.

PREMIERA prekrasne filmske umetnine s Karl Ludwig Diehl-om in Marjano Hoppe v gl. vlogah

EVICA BRIESTOVA

(Der Schritt vom Wege)

po istoimenskem romanu slovečega pisatelja Theodorja Fontana. Življenska pot mlade, prelepe Evice, ki se poroči s še enkrat starejšim na visokem položaju stoječim državnim uradnikom. — Predstave ob 16., 19., 21. uri!

KINO UNION Telefon 22-21

Slov. Bistrica si gradi vodovod za 3 milijone

Glavno breme je prevzela domača občina, večje podpore pa sta dali tudi država in banovina

Pred časom smo poročali o nezdruživih razmerah, ki so vladale v slovenjebistriškem mestu in okolici glede na preskrbo z vodo. Tedaj smo tudi zapisali, da se je po dolgem času posrečilo občinski upravi na merodajnih mestih izposlovati odobritev načrta za gradnjo vodovoda, ki je bil mestu in okolici tako potreben, da bi bilo zelo naporno odlagati z uresničenjem dolgoletne želje občanov.

Proračun za zgraditev vodovodnega omrežja na področju Slovenske Bistrice in Zgornje Bistrice je prvotno znašal 2.040.000 din; ta vsota pa zaradi podražitve materiala in delavskih plač ne drži več ter je treba sedaj celotne stroške povišati za okroglo trimilijonski znesek. Glavno breme bo nosila slovenjebistriška občina, 400.000 din je zagotovila država, ravno toliko pa banska uprava, ki pa je doslej v denarju prispevala le 50.000 din. Stroški so v proračunu zabeleženi strogo objektivno ter ne bo niti dinar izdan za stvari, ki zaenkrat niso nujno potrebne pri vodovodu samem.

Vodno zajetje bo na dveh mestih v vasi Oselj, na področju občine Šmartno na Pohorju v soteski potoka Bistrice. Črpalke bodo izrpale dnevno po 518.000 litrov vode, kar je za podeliške vodovode lepa številka. Zaradi tega bo imel dva, tako imenovana razbremenjena zbirnika: enega na Zgornji Bistrici za kraj istega imena in njegovo okolico, drugega pa pri Sv. Jožefu za mesto in njegovo okolico. V zbirnikih se bo nahajalo

dnevno okrog 455.000 litrov vode, maksimalna poraba pa bo znašala dnevno okrog 315.000 litrov. (Slovenska Bistrica šteje z Zgornjo Bistrico blizu 3000 prebivalcev.) Rezerva bo torej znašala 140 tisoč litrov. To je zelo modra poteza za primer požara. Pri sestavljanju načrta so v polni meri upoštevali tudi industrijo in pa bodoči razvoj mesta in okolice.

V Oselju dela banska uprava v lastni režiji na zajetju studencev. Dela lepo napredujejo in bodo še pred zimsko končana. Cevi pa so od Sv. Jožeta pa do konca Tržaške ceste že položene, ker bo država na pomlad tlakovala državno cesto skozi Slovensko Bistrico. Položitev je bila izvršena zato, da se ne bi potem napravil kak kvar pri cestnih delih. Dotlej pa se bo zemlja že toliko usedla in strdila okrog cevi, da bo omogočeno polaganje kock brez vsake poškodbe za vodovod. Pozimi ne bodo delali, zato pa se bo drugo leto delo nadaljevalo v podvojeni meri. Vodno napeljavajo si bo oskrbelo zaenkrat 340 interesentov, pozneje pa se bo to število še povečalo. Vodovodno omrežje bo sedaj zgrajeno na področju Zgornje Bistrice in mesta Slovenska Bistrica, pozneje pa se bo raztegnilo tudi na okoliške kraje. Omenjena cev je pod državno cesto položila gradbeno podjetje Okrožnik iz Celja, ki bo tudi izpeljalo še druga dela. Če bodo denarna sredstva na razpolago, bo koncem drugega leta slovenjebistriški vodovod že otvorjen.

Kino Matica Grbavi VITEZ LAGARDER

Robert Vidalin, Samson Fainsilber, Jesselino Goel

Najodličnejši igralci slo. ite francoske komedije izjave v izredno zanimivem vlogah o »robianem, junak in lejem mladeniču

Nevaren razbojnik iz Slov. goric prijet

Pojasnitev roparskega napada v Slov. goricah in velike tatvine na Murskem polju

Maribor, 19. decembra.

Orožniki v Križevcih na Murskem polju so spravili na varno številno razbojniško družbo, ki je bila dolga leta sem tja in tje vse širne okolice, pa je znala ta posel tako spretno opravljati, da na storilce dolgo časa ni padla niti senca suma. Šhajališče te tatinske družbe je bilo pri dveh bratih, posestnikih v vasi Kokorič pri Križevcih, pri Jožetu in Feliksiju Henicu. Med drugimi je izvršila ta družba tudi velika tatvino pri posestniku Hrenu v Kokoričih, kateremu so odnesli 25.000 din gotovine. Ko so bili vsi osumljeni spravljani v sodnih zaporih okrajnega sodišča v Ljutomeru, se je ugotovilo, da zasledujejo enega izmed njih, 29 letnega železjevega sina Ivana Klobasa, p. d. Salatinika orožnika od Sv. Trojice v Slov. goricah zaradi sodelovanja pri roparskem napadu in zaradi številnih vlomov. Orožniki od Sv. Trojice so potem prevzeli v Ljutomeru Ivana Klobasa ter ga oddali v sodne zapore okrajnega sodišča v Mariboru, ki vodi nadaljno preiskavo. Pri zaslišanju je Klobasa pripovedoval na zanimiv način zgodbo svojih zločinskih dejanj, ki so podobna kriminalnemu romanu.

Dne 12. julija je bil Klobasa odpuščen iz jeletnišnice v Mariboru, kjer je sedel 5 mesecev zaradi tatvine koles. Ko je prišel iz ječe, ni dobil dela, tudi mu ni bilo do tega, da bi se s težkim napotom služil kruha, pa se je spet po svoji stari navadi klatil okrog. Dne 6. novembra je prenočeval na senjaku nekega posestnika na Pobrežju. Na ta senjak so radi zahajali popotni klateži, ker jih ni

tukaj nihče nadlegoval. Ko je Klobasa spal, ga je prebudil klatež, ki je tudi prišel tja prenočevat. V temi je med pogovorom Klobasa došelca prepoznal kot Ivana Bratka, s katerim se je bil seznanil že v zaporu. Bratko je pobežal iz mariborske kaznišnice ter je imel na sebi še kazensko obleko. Drugo jutro sta odšla oba po stranskih stezah proti Sv. Trojici v Sl. gor. Tam sta se oglašila pri neki znanici, kateri je skušal Bratko prodati nekaj koka, katerega je imel pri sebi, pa ni upeel. Nato sta odšla na Vinski vrh na Bratkov dom, kjer sta prenočevala ter se dogovorila, da bosta izvršila napad na posestnika Terezijo Čuček, o kateri je Klobasa vedel, da ima doma denar. Ponoči sta prišla k Sv. Benediktu, kjer stanuje Čučkova. Spotoma je Bratko polomil in odrezal dve mladi jabolčni drevčici ter napravil iz tega dve gorjaci. Vlomila sta v hišo skozi kuhinjska vrata in zahtevala od Čučkove denar, ko pa je dejala, da ga nima, sta jo pobila na tla. Se poprej pa sta domačega psa obesila za njegovo verigo na tram, da je tam počnil, da ju z lajanjem ne bi izdal. Čučkovo je Bratko pobil z gorjaco na tla, potem pa sta ji odnesla škaf zaseke in tri kože usnja. Bratko si je pa prisvojil še kolo. Nato sta se podala vsak po svoji strani proti domu. Spotoma je Bratko nekega okradel, ker je prišel domov že v civilni obleki. Oba razbojnika sta bila pri tem poslu oborožena s samokresli. Klobasa je izvršil tudi še več vlomov in tatvin na laetno roko. Pravi pa, da ga je zapeljala k temu slaba družba nevarnega Ivana Bratka.

Neznana svinjska boleten

Radeče pri Zidanem mostu, 18. dec.

V vasi Vrhovo pri Radečah se je pojavila nova boleten na prašičih v tako nevarnem obsegu, da so jih morali mnogi kmetje zaradi preprečenja nadaljnjega širjenja boleznih, zaklati. To je za našega oratarja tem težji udarec, ker so bili prašiči skoraj vsi pitani in pripravljeni za običajni »pokol« okrog Božiča. O tem nevarnem bolezenskem pojavu je bil takoj obveščen okrajni živnozdravnik in Krškem, ki je že tudi izdal posebne zdravstvene protukrepe. V katero vrsto prašičjih boleznih spada to škodljivo obolenje, bo mogla dognati šele natančnejša veterinarska preiskava. Kakor smo brali v »Slovenec«, so slični pojav zaznali tudi v občini Sv. Jurij. Kmetje, ki jim je reja parkljarjev zelo dobrodošla pridobitni vir, so v veliki zaskrbljenosti, da-li se ne bo bolezen prenesla tudi na ostale, sedaj še zdrave prašiče, kajti premnogi bodo težko prenesli ta udarec. Upamo, da bo veterinarska oblast čimprej ugotovila vzrok in izvor te nove bolezenske kali, in izdala vse potrebne veterinarske preventivne mere, da se kvarne posledice čimbolj omeje.

Mesarskega vajenca sta naučila krasti

Maribor, 19. decembra.

Pri mesarskem mojstru Jošku Radi Ob bregu št. 16 so prišli na dan velike tatvine, za katere se je ugotovilo, da jih je izvrševal nekač njegove žene, ki se je pri mojstru učil mesarske obrti. Preiskava, ki jo je policija podvzela, je razkrila potem še zanimivo ozadje teh tatvin, ki se je danes dopoldne obravnavalo pri razpravi pred mariborskim okrožnim sodiščem. Na zatožni klop sta prišla zakonca Roza in Alojz Stefančič, ki ju je obtožil državni tožilec, da sta nagovarjala mesarskega vajenca k tatvinam ter jemala od njega ukradene stvari. V obtožnici pravi drž. tožilec, da je navezala osumljenka z omenjenim vajencem ljubavno razmerje ter ga je potem nagovarjala, naj ji kaj prinese od svojega mojstra. Tudi njen mož je potem vajenca nagovarjal, naj izmika mojstru. Fant je res poslušal ter je kradel denar skrivaj iz spalnice, v katero je prihajal skozi okno ter je vsakokrat odnesel po 100 do 300 din, tako da je skupno odnesel mojstru nad 10.000 din gotovine. Potem pa je jemal tudi tedensko po 3 kg prekajenega mesa, po 4 kg masti in razne klobase ter vse nosil k Stefančičevim. Oba obtožena sta danes trdovratno tajila vsako krivdo, pokopalo pa ju je pričevanje vajenca, zaradi česar je bila Roza Stefančič obsojena na 8 mesecev strogega zapore in 2 leti izgube častnih pravic, Alojz Stefančič pa je dobil 3 mesece strogega zapore in 2 leti izgube častnih pravic.

Športne vesti

Hokej na ledu: Ilirija : Hašk. V soboto zvečer in v nedeljo dopoldne gostuje v Ljubljani hokejsko moštvo zagrebškega Haška. Hašk do lanskega leta v Ljubljani ni užival glas kakšnega posebnega dobrega hokejskega moštva. Dobro smo vedeli, da so naši hokejisti mnogo boljši in da zmaga nad zagrebškimi hokejisti ni noben noben problem. V letošnjem letu pa se je v tem pogledu mnogo izpremenilo. Zagrebški Hašk je v svoje moštvo dobil nekaj prav izrednih inozemskih igralcev, ki so se zaenkrat naselili v Jugoslaviji. Tako igra v Haškovem hokejskem moštvu dva Poljaka, ki sta igrala z poljsko reprezentenco še na svetovnih prvenstvih. Eden od teh igralcev je bil svoj čas celo trener madžarskega hokejskega prvaka B. K. E., ki je lansko leto igral z našo Ilirijo v Ljubljani. Eden najboljših mož v Haškovem moštvu pa je tudi vratar.

Naši igralci so na to srečanje pripravljeni. Trenirali so že v predsezoni, sedanj miraz pa so z velikim pridom izkoristili za trening na ledeni ploskvi. Tekma v tej najtemperamentnejši in najhitrejši moški športni igri med našimi hokejisti in zagrebškim Haškom obeta torej prav lep športni užitek.

Tekma se začne jutri zvečer ob 20 in v nedeljo dopoldne ob 10.30. Ledena ploskev in razsvetljava za jutri zvečer je odlično pripravljena.

Kolesarska sekcija ZSK »Hermesa«. Ker se za minulo nedeljo sklicani redni letni občni zbor sekcije ni vršil, bo isti prihodnjo nedeljo, 22. t. m. ob 9 v istih prostorih (pri Habjanu v Šiški). Oporzari se na to vse sekcijso članstvo kakor tudi simpatizerje!

D. K. S. K. »Edinstvo« obvešča vse člane, prijatelje kluba in simpatizerje kolesarskega športa, da se vrši III. redni občni zbor v soboto, 21. decembra 1940 ob 20. uri v gostilni pri »Francelj-nuc« na Celovski cesti 111. — Odbor.

Mila sodba za starega pohotneža

Maribor, 19. decembra.

Pred mariborskim okrožnim sodiščem se je danes dopoldne zagovarjal 58 letni urar August Strle iz Studencev. Zagovarjal se je v nemščini, ker slovenskega jezika nije ni zmožen. Na zatožni klop je prišel zaradi grdihi pohotnih dejanj, saj mu je državno tožilstvo dokazalo, da je zlorabil 6 mladih deklet — najstarejša je imela 15, najmlajša pa samo 9 let. Sodba, ki je pohotneža zadela, je bila nepričakovano mila — dobil je samo 4 mesece strogega zapore. Državni tožilec je prijavil priziv zaradi prenizko odmerjene kazni.

Vremensko poročilo

Kraj	Barometer	sko stanje	temperatura v C°	relativna vlažnost v %	Oblačnost v %	Veter (smjer, jakost)	Pada-vine (mm)	vrsta
Ljubljana	773.1	-5.5	-15.5	55	mg.	0	—	—
Maribor	772.4	-5.0	-18.0	95	0	—	—	—
Zagreb	775.9	-7.0	-17.0	70	0	—	—	—
Belgrad	775.6	-4.0	-9.0	90	10	SW ₁	—	—
Sarajevo	775.9	-2.0	-11.0	90	10	0	7.0	sneg
Vis	765.9	3.0	-2.0	90	0	N ₈	—	—
Split	766.5	8.0	-2.0	45	2	NE ₂	—	—
Kumbar	764.7	10.0	3.0	55	7	NE ₂	—	—
Zirje	765.8	2.0	-2.0	40	5	N ₃	—	—
Jugoslovnih	763.9	8.0	2.0	45	6	NE ₂	—	—

Vremenska napoved: Mrzlo, stanovitno in precej oblačno vreme. Jutranja megla. Najnižja toplota zraka na letališču: 17.5 stop. pod ničlo.

Koledar

Danes, petek, 20. decembra: Evgenij.

Sobota, 21. decembra: Tomaž.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. Murmayer R., Sv. Petra c. 78.

Na mesto venca na grob našega pokojnega voditelja dr. Antona Korošca je občina Radovljica obdarila reveže z belo moko, manj premožnim pa dala moko po globoko znižani ceni, ter nakazala za gradnjo Slovenskega doma v Ljubljani 500 dinarjev.

Obiščite slikarsko razstavo v palači Bata. Razstavljajo svoja najnovejša dela trije mladi slovenski slikarji Omera Nikolaj, Pregelj Marij in Savojec Evgen. Razstava je odprta v poslovnih urah. Vhod skozi prodajalno. Vstop prost.

Naročniki »Slovenčevega koledarja« trga Vrhnika in vasi Sap p. Vrhnika dobijo Sl. koledar v Gospodarskem društvu p. Vrhnika.

Skupinska potovanja so za čas od 22. decembra 1940 do 10. januarja 1941 uklenjena. Vendar ostanejo tudi v tem času še nadalje v veljavi nekateri popusti ter je priporočljivo, obrniti se tozadevno in pred vsakim potovanjem na najbližjo biljetarnico »Putnika«.

XI. prosvetni večer bo nocoj ob 8 v frančiškanski dvorani. Na tem večeru bomo slišali poglavje iz naše domače zgodovine in sicer je naslov predavanja: »Protestantovska doba med Slovenci«. Predaval bo g. prof. Simon Lenarčič. Njegovo predavanje je opremljeno s številnimi sklopičnimi slikami. Na to predavanje posebno vabimo ceni, občinstvo, da se ga v čim večjem številu udeleži. To je zadnje predavanje pred božičem. — Predprodaja vetopnic pri Prosvetni zvezi, Miklošičeva 7 in v trgovini Šiligoj.

Novi vozni red »Eksprese« z novo potniško tarifo. Izšla je najnovejša izdaja zimskega voznega reda »Ekspres« z vsemi spremembami, ki so do 20. decembra 1940 stopile v veljavo. Nova izdaja prinaša tudi od 1. januarja 1941 veljavno novo povišano potniško tarifo, nove cene nedeljskih povratnih kart ter tarifo za prevoz priljage in ekspresne robe. Dobi se v vseh večjih knjigarnah in trafikah, naroča se pa pri »Administraciji voznega reda« »Ekspres« v Ljubljani, poštni predal št. 356c.

»Kralj z neba« v frančiškanski dvorani. Frančiškanska prosveta M. O. v Ljubljani bo uprizorila o božičnih praznikih Edv. Gregorinovo igr »Kralj z neba«. Prva uprizoritev bo na sveti dan 25. dec. ob 5 popoldne, druga 26. dec. ob 3 pop., tretja istega dne ob 8 zvečer, četrta v nedeljo, 29. dec. ob 5 popoldne, vselej v frančiškanski dvorani. Za deželske obiskovalce možen povratek z večernimi vlaki, zlasti na dan 26. dec. za predstavo ob 3 popoldne. Vabimo vsa ljubljanska in tudi okoliška prosvetna društva in katoliško občinstvo, da si to lepo delo ogledajo in vstopnice pravčasno preskrbe v predprodaji pri tvrdki A. Šiligoj, Frančiškanska ulica 1.

Žalni zbor

na grobu dr. A. Korošca v soboto zvečer ob 20

Ljubljanska podzveza Zveze fantovskih odsekov priredi v soboto, dne 21. decembra ob 8 zvečer na grobu voditelja »Slovenec« dr. Antona Korošca žalni zbor članstva ljubljanskih in okoliških odsekov. Skupno odkorakamo z baklami z vrta Rokodelskega doma ob pol osmih. Obleka civilna z znaki, zavitimi v žalni trak.

Sporod spominske slovesnosti pa je sledeč: 1. Fanfara. 2. molitev. 3. Nagovor. 4. »Srce je žalostno«, pojejo vsi udeleženci enoglasno. — Zbirališče za člane je v Rokodelskem domu, odkoder je odhod z baklami ob pol osmih zvečer. Vabimo vse spoštovalce pokojnika, da se žalne prireditve udeleže.

Ljubljanskemu dijaštvu!

Zvezno vodstvo SDZ poziva člane ljubljanskih krožkov, da se zberemo v soboto 21. decembra ob pol 8 v Akademskem domu na Miklošičevi cesti 5, odkoder odkorakamo skupno s fantovskimi odseki na žalni zbor na grob voditelja dr. Korošca. — Zvezno vodstvo Slovenske dijaške zveze.

Ljubljansko gledališče

DRAMA — začetek ob 8 zvečer

Petek, 20. decembra: »Ugrabljene Sabince«. Premiera, Red Premierski.

Sobota, 21. decembra: »Skrihalnice«. Red B. Nedelja 22. decembra ob 20: »Lepa Vida«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Ponedeljek, 23. decembra: Zaprio. Torek, 24. decembra: Zaprio.

OPERA — začetek ob 8 zvečer

Petek, 20. decembra: »Vesele žene windsorske«. Red Torek.

Sobota, 21. decembra: »Carmen«. Izven. Gostovanje altistke Elze Karlovčeve. Nedelja, 22. decembra ob 15: »Angel z avtom«. Mladinska opereta, Krstina predstava.

Mariborsko gledališče

Peter, 20. decembra: zaprio.

Sobota, 21. decembra ob 20: »Na cesaričin ukazu«. Znižane cene.

Nedelja, 22. decembra ob 15: »Petrčkove poslednje sanje«; ob 20: »An dnu«. Znižane cen. Zadnji. V korist igalskega pokojninskega sklada.

Še nekaj slik s pogreba slovenskega voditelja

Edina sestra velikega pokojnika odhaja z go. Natlačenovo jokaje z Navja.

V imenu slovenskih združnikov se poslavlja od dr. Korošca ravnatelj Gabrovšek.

Ob žalobnem plapolanju plamenic čakajo tisoči na zadnji pozdrav.

Svoje Pij XII. bo na svetli dan govoril po radiu. Letala, ki so pred nekaj dnevi bombardirala švicarsko obmejno mesto Basel, so bila angleška ter bombe tudi angleške, je ugotovila preiskava švicarskih oblasti. Zdi se, da so Angliji to važno železniško križišče bombardirali nalašč, ker gre tod čez vse premost, kar ga Italija dobiva iz nemškega Poruhra in Posarja.

Ameriški poslanik v Rimu Philips se bo v začetku januarja vrnil na svoje službeno mesto s posebnimi navodili od predsednika Roosevelta.

Zetev v Franciji je bila letos za 40% slabša, kakor ponavadi. Zato bodo morali francoski kmetje vse žito oddati državi. Če bodo hoteli prehraniti nezasedeni del Francije, bo treba iz zasebnega dela pripeljati vsak mesec milijon centov žita, ugotavlja francosko ministrstvo za prehrano.

V Ameriki je bil ustanovljen odbor proti vstopu Združenih držav v vojno. Njegov predsednik, pisatelj Marshall Warren je izjavil, da hoče Roosevelt postati v Ameriki diktator in da hoče financirati angleško vojno v nasprotju s sedanjimi zakoni o nevtralnosti ter dajanju posojil vojskujočim se državam.

Vodilni nemški dnevnik »Völkischer Beobachter« je pred nekaj dnevi objavil dvajsetletnico, kar je začel kot glasilo Hitlerjeve stranke izhajati v Münchnu.

V boju proti angleški svetovni državi mora priti tudi do neprijetnih dogodkov, ki pa nikakor ne zmanjšujejo odločnosti Italije za končno zmago. Fašistovski Italiji niso potrebne nobene utvare, zakaj močni narodi, ki so prepričani o svoji zmagi, vidijo v trenutnih neuspehih samo bodrilno za bodoče delovanje. Kakor zdaj v Afriki, so Italijani tudi v Spaniji in Abesiniji doživeli podobne dogodke, ki pa niso vplivali na končni izid. Angliji se zelo motijo, če mislijo, da Nemci ne vedo, kje je njihovo mesto: ob strani Italije, ki se z Nemčijo bori za osvoboditvo zmagi, sodi vodilni nemški dnevnik »Völkischer Beobachter«.

Glavni cilj življenja nemških častnikov je naloga, ki jo bodo morali izpolniti kot predstojniki v narodnosocialistični vojski, je govoril nemški maršal Brauchitsch, ko je bilo pred dvema dnevnoma 5000 mladih kadetov prevedenih v častniško stopnjo.

Romunsko propagandno ministrstvo je za pet dni v Moskvi ustavilo dnevnik »Timpul«, ki je last bivšega zunanega ministra in poslanika Gafencu, kar spravlja Gafencu v zvezo s pripravami za komunistični prevrat v Romuniji. Zaradi teh priprav je bilo okoli 150 ljudi po raznih krajih Romunije zaprtih in zaseženega veliko obtežujočega gradiva.

Bomba je odnesla Miklavža

ki naj bi bil obiskal neko veliko angleško otroško zavetišče
Njegovo nalogo je prevzel — vojak

Nedaleč od Sureya v srednji Angliji stoji Otroški dom dr. Bernarda. To otroško zavetišče je doživelo na sam dan sv. Miklavža veliko nesrečo. V zavetišču je okoli 8.250 otrok, ki so nemirno pričakovali večera, ki jih bo Miklavž obdaroval, in premišljevali, kakšne bodo letos igrače in dobrote. Nenadno se je zaslislalo znamenje za alarm. Sovražna letala so tu! Otroke so hitro odpeljali v zaklonišče, kjer so ostali nad dve uri.

Po bombnem napadu so se otroci povrnili v svoje prostore. Sedaj jim je bila sporočena žalostna novica, »da je nemška bomba zadela voz sv. Miklavža in razbila vse igrače, katere je peljal svetnik zanje.« Vsakdo si lahko misli, kakšno razočaranje je bilo med otroki, ki so se že naprej tako veselili Miklavževega obiska.

Isti dan pa je v mesto prišel na dopust k stricu angleški narednik. Stric, duhovnik, je naredniku pripovedoval žalostno novico iz otroškega doma, kako kruto je bomba oropala otroke vsega veselja. Narednik ni dejal niti besedice. Še tisto noč je odšel k svojemu polku. Tam je zbral svoje vojake

in jim pripovedoval, kakšna žalost je zadela otroke. Predložil jim je, da bi skupno nadomestili to veliko izgubo. Predlog je bil soglasno sprejet, ter so takoj pričeli z zbiranjem. Častniki, ki so zvedeli za to akcijo, so s svoje strani dali dober del podpore, da bi nadomestili otrokom veselje, katero jim je bilo vzeto po bombah.

Dva dni pozneje se je iznenada pred vrati otroškega doma prikazal velik vojaški tovorni avto. Zraven šoferja je sedel narednik v uniformi. Malo pozneje so otroke pripeljali v veliko dvorano. Tu jim je namesto Miklavža, narednik razdelil igrače in sladkarije. Veselje siromašnih otrok se ne da popisati. Veselje pa se je stopnjevalo v navdušenje, ko je narednik sedel na tla med otroke in je vsakemu posebej pokazal, kako se ravna z igračkami, katere je Miklavž poslal po vojaku. Tako so otroci res da z zamudo dveh dni praznovali najlepši praznik v letu.

Narednik pa je potem še v imenu častnikov dal upravi doma 70 funtov (okoli 15.000 dinarjev) in vpisal cel polk za podpornika te ustanove, ki ji je bomba odnesla Miklavža.

Prve velike moderne vaje ameriške vojske

V Floridi je imela pred kratkim vojska Združenih držav ogromne vaje z oklepni divizijami. »New York Herald Tribune« piše o teh manevrih takole:

Moderno orožje Združenih držav odpira novo poglavje v vojni industriji zapadne poloble. Nad 10.000 dobro oboroženih vojakov, 2.500 tankov in motornih koles, veliko število letal je izvedlo ob teh manevrih ogromno delo. Takoj prvi dan je mehansirana armada po nočni vaji prevozila 115 milj (212 kilometrov). Tanki so vozili z brzino 40 milj (70 km) na uro. Ničesar na svetu ni enakega našim motoriziranim enotam, ker je material boljši kakor kjer koli na svetu.

General Pantoni, ki je vodil te manevre, je izjavil, da so vse te enote pripravljene za boj in jih je mogoče uporabiti v katerem kraju. Med poedinimi enotami je bila odlična zveza, čeravno so tankovske enote zavzevale prostor v širini 8 milj. Na koncu je dejal general Pantoni, da so Združene države dokazale, da razpolagajo z najboljšo vojsko na svetu.

»Naj bo star al' mlad, revež al' bogat ...«

Znano je, da so vsi sposobni moški v Angliji postavljeni na mesta za splošno obrambo. Londončani lahko vsak dan vidijo pripadnike visokega plemstva s puško na ramah, ko stražijo važne stavbe v prestolnici Velike Britanije. V vojaški obleki služijo kot člani domovinske straže, čeprav drugače v službi ali v javnosti zavzemajo visoke položaje.

Med stražarji tretjega poziva vidimo lorde in vojvode, pa tudi stare generale, ki so dokončali vojaško kariero. Najbolj znana stražarja v Londonu sta vojvoda Saint-Albanski in lord Queensbury. Generali, bivši visoki komisariji, guvernerji posameznih kolonij itd., vojvode, lordi se ne aramujejo navadnega vojaka, člana domovinske straže.

RADIO

Program radio Ljubljana

Sobota, 21. nov.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi in poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Plošče v venčku naj pojo, da vsem po volji bo — 12.50 Poročila in objave — 13 Napovedi — 13.02 Opold. koncert Rad. orkestra — 14 Poročila — 17 Otroška ura: Nastop otrok (vodi gdč. Sl. Vencajzova) — 17.50 Od bajke do bajke (plošče) — 17.50 Pregled sporeda — 18 Orgelski koncert prof. P. Rančigaj 18.40 Pogovori s poslušalci — 19 Napovedi in poročila — 19.25 Nac. ura — 19.40 Veselje na deželi (plošče) — 20 Zunanjepolitični pregled (dr. Al. Kuhar) — 20.30 »Ena zvezda gori gre, je močno svetla« — Božični večer z recitacijami, petjem in godbo. Sodelujejo člani Rad. igral. družine, sestre Finkove in Rad. orkester — 22.15 Za vesel konec tedna (plošče).

Če ne bi bilo angleške hrabrosti, ne bi v Združenih državah letos imeli mirnega božiča, sodi newyorský župan La Guardia v izjavi, ki jo je dal pred nekaj dnevi ameriškim častnikom.

Skupne pravice Anglije in posamične pravice angleških državljanov v Tangerju bo Španija varovala, tako zagotovilo je dobil angleški poslanik v Madridu, ko je vložil uradni govor, ker je Španija Tanger, ki je dozdaj bil pod mednarodno upravo, kar zasedla. Čisto gotovo se je to zgodilo s tihim privoljenjem Anglije same, ki si hoče z gospodarskimi in političnimi ugodnostmi pridobiti Španijo ter preprečiti, da ne bi ta šla v vojno ob strani Nemčije in Italije.

Prepričan sem, da bodo Angliji zmagali in da bo angleška zmagala največ koristila tudi Španiji, je izjavil španski častnik Miguel del Pozo, ki je dalje časa preučeval razmere v Angliji, londonskemu »Daily Telegraphu«.

Vlada maršala Petaina je očetovska, hkratu pa vsa prežeta z živim domoljubjem. Svojo oblast hoče nasloniti na zaupanje in odobravanje ljudstva, sodi vodilni francoski dnevnik »Temps«, ko razpravlja o načrtu maršala Petaina, da bo sestavil novo posvetovalno zbornico.

Italijanski borbeni duh je danes odločnejši, kakor je bil kdaj koli. Njegova odločnost temelji v dejstvu, da hrani Italija svoje vojaške sile skoraj nedotaknjene, Anglija pa odstopa pomorska in letalska oporišča ter prodaja svoje dragocenosti, kar je znamenje usodnega propadanja. Angleško vodstvo je v skrbih zaradi pomanjkanja in v strahu zaradi lažote, sodi diplomatski urednik agencije Stefani.

Tisti, ki primerjajo sedanjo angleško ofenzivo v Afriki z nemškim napadom v Franciji, se motijo. Francoska vojska je bila potolčena, se je umaknila in se je morala nazadnje vdati, v Afriki pa italijanska vojska ni potolčena, se ne umika in se ne vda, temveč trdi fronto proti strahovito oboroženemu sovražniku in mu zadaja silne izgube. Boj se nadaljuje in njegovi uspehi se bodo videli čez nekaj tednov, ko bo končan, piše rimski »Giornale d'Italia«.

Pri napadih na Mannheim so angleški letalci, kakor javlja nemški poročevalski urad, močno razbili veliki grad v mestu, ki je bil eden največjih in najlepših v Evropi. Eksplozije in požari so uničili precej zbirak in umetnin v poslopu. Ker je bila noč ob napadu jasna, bi to kazalo, da so Angliji hoteli maščevati za poškodbe, ki so jih nemška bombardiranja prizadela v londonskih muzejih in kraljevem gradu.

Nemčija ne more več nazaj, ker si lahko misli kaj se bo zgodilo z njo, če bo spet premagana. Zato mora zdaj storiti vse, da to vojno z zmago konča, je govoril nemški propagandni minister dr. Göttele delavcem v hamburških ladjedelnicah Bloom in Voss ter se jim zahvalil, da so navzlic nočnim alarmom ohranili disciplino pri delu.

Angleški in ameriški listi oaj bodo prepričani, da Italija ni prav nič strta, četudi so se vse razpoložljive sile angleškega svetovnega cesarstva zgrtele nanjo. Dejstva bodo postavila na laž njihovo obrekovanje, piše »Corriere della Sera«.

Preučevanje bojev v Albaniji more roditi samo pričanje, da je usoda Grčije zapečatena in da bo tudi Anglija na koncu premagana, ker se Italijani hrabro bore in si ne žele nič drugega, kakor boj. Treba je samo še malo počakati, pa se bo videlo, da angleški koraki v Sredozemlju niso prinesli Angliji zmage, sodi rimski »Messaggero«.

GENERAL KRIVICKI:

BIL SEM V STALINOVU SLUŽBI

Med tem pa je Spiegelglass postal zelo razločen. Njegove besede niso pušale niti najmanjšega dvoma, da je moja usoda odvisna od tega, kako se bom to noč vedel. Trdovratno je vztrajal, naj pri središču Reissovega primera sodelujem, da bi v obeh Jezova in Stalina dokazal lastno zvestobo, nakar sem mu končno odvrnil, da s tako rečjo ne maram imeti nič posla.

Ta trenutek sem se zavedel, da je moja služba, v kateri sem vse življenje dozdaj delal za Sovjete, pri koncu. Nisem več mogel odgovarjati zahtevam nove Stalinske dobe. Nisem imel sposobnosti, na katere sta Spiegelglass in Ježov pri meni računala. Nisem mogel prestopiti izdajalske skušnje, ki so jo morali narediti vsi, ki so želeli ostati v Stalinski službi. Prisegel sem bil, da bom služil Sovjetski Zvezi. Po tej prisegi sem živel, toda dati roko za to morjenje v množicah, je presegalo moje moči.

Vprašal sem Spiegelglassa, če ima pooblastilo, da prevzame moje vohunsko mrežo, ker položaj očitno in razločno zahteva, da se vrnem v Moskvo. Odgovoril je, da je to izven njegovega območja in da bi naredil boljše, če bi te reči sporočil kar naravnost svojim predstojnikom.

Zdaj je sedel k nama Mann. Ko smo Reissovo odpad od vseh strani osvetljevali, je hodil Spiegelglass večkrat v drug paviljon, očitno, da bi se posvetoval z nekim drugim agentom. Ko je bil kmalu po polnoči spet tako zunaj, sem šel k telefonu ter poklical Reissa v njegovem hotelu. Tisti trenutek, ko je Reiss na drugem koncu odgovoril »halo«, sem obesil slušalo. To jutro, 18. julija, sva

med eno in tretjo uro Mann in jaz štirikrat tako klicala po telefonu. Ti klici naj bi bili Reissu v opozorilo in mu povedali, da je v neposredni nevarnosti za življenje.

Drugo jutro sem pa v svojem hotelu pričakoval Reissovega klica, da bi se dogovorila za snidenje. Ob desetih je zazvonil telefon. Bil je Mann. Prosil me je, naj takoj pridem k njemu. Povedal sem mu, da se bom čez uro dobil z Reissom. Mann mi je dejal:

»Kar pridite sem. Ne bo ga.« Bil sem bolan ob misli, da bi utegnil biti Reiss že umorjen. Zato sem v avtomobilu drvel k Mannu. Spiegelglass je bil tam in je vpil:

»Ni ga! Zapustil je hotel ob sedmih zjutraj.«

Mann in jaz sva se spogledala in lažje zadihala. Naslednje jutro, v ponedeljek, 19. julija, sem dobil od Reissa pismo, v katerem mi je dejal »zbogom« in mi pojasnil svoje ravnanje. Vtaknil sem pismo v žep, ko sem ga prebral.

Moje prijateljstvo z Reissom je bilo dobro znano. Zdelo se mi je samoumevno, da se moram odpeljati domov ter pogledati posledicam v obraz. O vsej zgodbi sem poslal poročilo v Moskvo. Resna stvar v Stalinski službi je bila, če si bil prijatelj moža, ki je z njim prelomil. Vedel sem, da Ježov in Stalin ne bosta s prijaznim očesom gledala, kako se branim, da bi pomagal pri umoru prijatelja. Ponudil sem se torej, da se vrnem domov in prosil za navodila.

V torko me je navsezgodaj ob treh — bilo je 20. julija — zbudil telefonski klic. Bil je Spiegelglass, ki me je vprašal:

»Ste dobili pismo?«

Odgovoril sem odkritosrčno, da ne vem, o čem govori, zakaj v zaspasnosti nisem takoj razumel, da meri na Reissovo pismo.

Spiegelglass me je prosil, naj takoj pridem k njemu. Ugovarjal sem. Vztrajal je, da je stvar nujna in nazadnje sem popustil. Naglo sem se oblekel ter ga dobil v bližnji kavarni.

Tu me je Spiegelglass takoj vprašal, če sem dobil pismo od Reissa. Čudil sem se njegovi vsevednosti in potegnil pismo iz žepa. Zahteval je, da bi ga bral in me je prosil, naj ga dam takoj fotografirati, kar je bilo docela nemogoče. Vztrajal je pri zahtevi to-

gografskem posnetku tega pisma in nazadnje sem se odločil, da mu prepustim izvirnik. Moj položaj se je zdaj še bolj zapletel. Dobil sem pismo od »izdajalca« Reissa in zamudil, da bi ga bil brez odloga izročil Spiegelglassu. Razen tega sem tajil, da bi tako pismo imel, ko me je njegov telefonski klic prebudil. S tem sem dobil v Spiegelglassovih očeh pekat kot pomagati Ignacu Reissa.

Pisal sem ženi, naj vse pospravi in takoj pride z otrokom v Pariz, ker se bomo vrnili v Moskvo. Dospela je v Pariz konec meseca in ustavila smo se pod imenom Lessner v nekem pensionu na Rue des Marronniers v Passiu, bogati pariški četrti.

10. avgusta so me poklicali v Moskvo. Ker je moj avstrijski potni list na ime Edvard Miller potokeel, ki mi posladi drugega na tme češkoslovaškega trgovca Schönborna. Pot od Le Havreja do Leningrada sem mislil narediti na francoskem parniku »Bretagne«, ki je poleti redno vozil med tema pristaniščema.

Malo preden so me odpoklicali, je Spiegelglass zvedel, da spada k mojim sodelavcem tudi neka ameriška dama. Prosil me je, naj jo dodelim njemu, ker ima v Franciji »važno nalogo«, za katero potrebuje posebno zanesljivih ljudi. Čeprav nisem nameraval, da bi to žensko zapletel v Spiegelglassove »važne naloge«, ki sem jih vendar že dovolj popisal, mislim vendar, da naj se Amerikanci le zavedajo položaja, v katerega lahko zabredejo, če se dajo najeti za Stalinsvo službo.

Ko sem dobil navodilo, naj zdaj vse svoje organizacijske izročim Spiegelglassu, je želel, da bi mu vodilne agente osebno predstavil. Pri tem mu je šlo posebno za to, da bi spoznal tisto damo, ki je delala z ameriškim potnim listom, izdanim na drugo ime.

Dama je bila sredi tridesetih let, majhna, po zunanosti učiteljica in je že nekaj časa pripadala vojaški obveščevalni službi Slovetov. V letih 1936, in 1937, je delala v srednji Evropi, kjer je pripravljala ureditev naše skrivne radijske postaje. Končala je našo strokovno šolo v Moskvi z diplomo radijske oddajalke in je živela v tujini pod krinko študentke.

Jutri: Strašna smrt Ignaca Reissa.